

UNDERVISNINGS
MINISTERIET

Forældresamarbejde

Forældre som aktive deltagere i et
inkluderende læringsmiljø

Forældre
samarbejde

Indhold

---

1. Et fælles vidensgrundlag	4
2. Familieopgaver	6
Udfordringen	6
Formål/mål.....	7
Proces	8
Indhold.....	10
Erfaringer og resultater	13
Gode råd	15
3. Hvis du vil vide mere.....	16
4. Litteraturliste	18

Publikationen er udgivet af:

Undervisningsministeriet
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. 3392 5000
www.uvm.dk

Indhold udarbejdet af Rambøll Management Consulting og Københavns
Professionshøjskole
De anvendte billeder er stillet til rådighed af Undervisningsministeriet.
Layout: Campfire & Co.

Download eller se temahæftet på www.emu.dk
Der kan frit citeres fra temahæftet med angivelse af kilde.
Copyright Undervisningsministeriet 2019
ISBN: 978-87 603-3183-1

Læsevejledning

Dette temahæfte er udviklet på baggrund af erfaringer fra inspirationsprogrammet om styrkelse af inkluderende læringsmiljøer i den pædagogiske praksis. Inspirationsprogrammet er igangsat af Undervisningsministeriet og gennemført af Rambøll Management Consulting og Københavns Professionshøjskole.

Under inspirationsprogrammet har Hjørring, Holstebro, Kolding, Morsø, Sønderborg, Vejen og Tønder Kommune arbejdet med at styrke inkluderende læringsmiljøer gennem fem temaer:

✚ **Forældresamarbejde**

✚ **Fysiske rammer**

✚ **Børneinddragelse**

✚ **En mere varieret skoledag**

✚ **Et godt samarbejde mellem skole, fritidsliv og lokalsamfund**

De fem temaer udgør alle væsentlige dimensioner af arbejdet med videreudvikling af inkluderende læringsmiljøer i dagtilbud og skoler. Som dagtilbud eller skole kan man vælge at fokusere på et eller flere temaer i arbejdet med kvalitetsudvikling. Temaernes indbyrdes sammenhæng illustrerer, hvordan der er forskellige greb at skrue på, og hvordan de forskellige dimensioner er gensidigt forbundne, når skoler og dagtilbud ønsker at udvikle egen praksis, så den understøtter inkluderende læringsmiljøer.

I dette temahæfte kan du læse om erfaringer med at styrke forældresamarbejde som led i arbejdet med at skabe inkluderende læringsmiljøer.

Temahæftet er en del af et samlet materiale udviklet som led i inspirationsprogrammet. Det samlede materiale består af et temahæfte for hvert af de fem temaer. Derudover består materialet af slidepakker der understøtter en lokal udviklingsproces inden for hvert af de fem temaer. Det øvrige materiale kan findes på www.emu.dk.

1. Et fælles vidensgrundlag

Læring er en kompleks proces, der starter allerede ved fødslen, og forældre, dagtilbud og skoler spiller en særlig rolle for børnene i denne proces. Både forældre, pædagoger og lærere besidder unik viden om børnene, hvorfor forældresamarbejde og -involvering er helt centralt for at styrke børnene i deres faglige såvel som sociale udvikling.

Forskning viser, at forældresamarbejde til en vis grad kan udligne betydningen af socioøkonomiske faktorer og således være med til at løfte børnenes faglige og sociale udvikling på tværs af socioøkonomiske skel og dermed skabe et bedre grundlag for, at alle børn får mulighed for at deltage i læringsfællesskaberne.

En måde, hvorpå forældrene kan bidrage til at styrke børnenes deltagelsesmuligheder, er ved at være nysgerrige på deres børns læring og de aktiviteter, der foregår i skolen. I den forbindelse er det vigtigt, at forældrene taler med deres børn om indholdet af undervisningen, da børnene gennem samtalen får mulighed for at reflektere over det, de er ved at lære i skolen, ligesom de udvikler et større sprog omkring det lærte. Det giver børnene et fundament for at deltage i undervisningen. Forældresamarbejde, hvor forældrene er aktive, og hvor dialogen knytter sig direkte an til barnets læring, har således en positiv betydning for børnenes deltagelsesmuligheder, idet børnene gennem samtale tilegner sig forståelse for det, de er i gang med at lære.

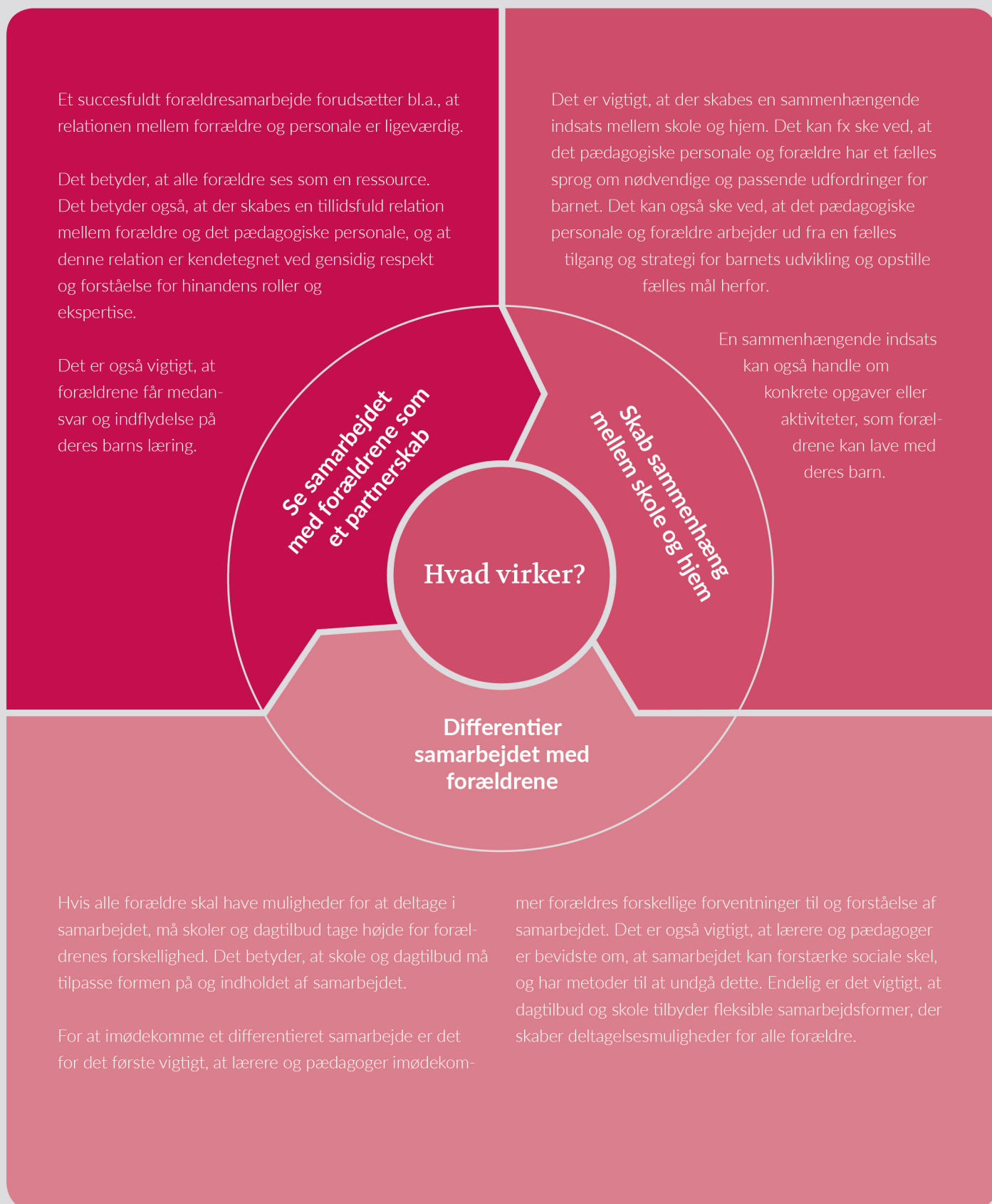
I dette temahæfte præsenteres M.C. Holms Skoles erfaringer med, hvordan forældresamarbejde kan understøtte inkluderende læringsmiljøer. Hæftet tager udgangspunkt i, hvordan der gennem konkrete samtaler mellem barn og familie skabes øgede deltagelsesmuligheder blandt eleverne, som i sidste ende har positiv betydning for elevernes læring.

Skolen har arbejdet med udgangspunkt i et vidensgrundlag om, hvordan forældresamarbejde kan understøtte inkluderende læringsmiljøer i dagtilbud og skoler. De centrale pointer fra vidensgrundlaget er præsenteret i figuren til højre.

I det næste afsnit kan du læse om, hvordan udfordringer relateret til forældresamarbejde har afstedkommet udviklingen af familieopgaver på M.C. Holms Skole. Du kan læse om den specifikke udviklingsproces, ligesom du kan se konkrete eksempler på familieopgaver. Endelig samler temahæftet op på de erfaringer, som skolen har gjort sig med familieopgaverne, samt giver en række gode råd til planlægningen, gennemførelsen og opfølgningen af familieopgaverne.

Figur 1-1: Vidensgrundlag – hvad virker når forældresamarbejde skal understøtte inkluderende læringsmiljøer?

Kilde: Se litteraturlisten bagerst i temahæftet

2. Familieopgaver

Kommune: Morsø

Institution: M.C. Holms Skole

Institutionstype: Indskoling 0.-3. årgang

Udfordringen

Forskning peger på vigtigheden af, at der eksisterer en sammenhæng mellem skole og hjem, således at forældre kan støtte børnene i deres generelle trivsel og styrke deres faglige, personlige og sociale kompetencer. Ledelsen og det pædagogisk personale på M.C. Holms Skole oplever en udfordring i, at der ikke er sammenhæng mellem dét, eleverne lærer i skolen, og dét, eleverne oplever og foretager sig i hjemmet. Det hænger ifølge personalet sammen med, at forældrene kun i begrænset omfang har kendskab til det faglige indhold af undervisningen, hvorfor forældrene har vanskeligt ved at spørge ind til barnets skoledag, ligesom forældrene har vanskeligt ved at støtte op om og bidrage til barnets læring. Både ledelsen og personalet ønsker at skabe en større sammenhæng mellem skole og hjem, og de har en tiltro til, at forældrene kan bidrage til skolens arbejde med at styrke elevernes læring. Ledelsen og personalet vurderer derfor, at der er et uudnyttet potentiale i inddragelse af forældrene i skolens aktiviteter for hermed at øge børnenes læring. Ovenstående udfordring kobler sig ifølge ledelsen og personalet til yderligere tre udfordringer i relation til forældresamarbejde:

Forældrenes ansvar at være nysgerrige på deres barns skolegang og udvikling

For det første har skolen haft en tendens til at ville 'opkvalificere' forældrene fagligt – dvs. styrke forældrene i at kunne hjælpe deres børn med faglige opgaver og forskellige læringsstrategier. Skolen er blevet opmærksom på, at dette kan have nogle u hensigtsmæssige virkninger, idet

flere forældre skræmmes væk af det faglige indhold. Skolen har erkendt, at det er lærerne og pædagogernes ansvar at lære eleverne at læse, regne mv., mens det er forældrenes ansvar at være nysgerrige på deres børns skolegang og faglige og personlige udvikling.

Sproglige og kulturelle forskelle i forældregruppen

For det andet har skolen i de seneste år fået en stigende andel af elever med anden etnisk baggrund end dansk. Forældrene til elever med anden etnisk baggrund end dansk taler og forstår ofte kun i begrænset omfang dansk. Derfor oplever skolen, at denne forældregruppe kan have særligt vanskeligt ved at spørge ind til børnenes skoledag. Samtidig kan denne forældregruppe have andre forventninger til skolen og til fællesskabet, end etnisk danske forældre. Det kan betyde, at enkelte elever ekskluderes fra særligt det sociale fællesskab i skolen, fordi de eksempelvis ikke må deltage i børnefødselsdage eller andre sociale arrangementer.

Forældres bevidsthed om betydningen af egen rolle i barnets skolegang uanset forudsætninger

Endelig oplever personalet, at flere af eleverne kommer fra uddannelsesfremmede familier, dvs. familier, der ikke har tradition for at tage en uddannelse. Denne gruppe af forældre kan have en begrænset tiltro til egne evner i forhold til at støtte deres børn i skolen og kan have en forståelse af deres aktive deltagelse i deres børns læring, som ubetydelig.

Formål / mål

Skolen har i løbet af det seneste år prioriteret et udviklingsarbejde, der skal sikre en højere grad af kobling mellem skolen og hjemmet. Det er konkret kommet til udtryk i udviklingen af familieopgaver.

Det overordnede formål med familieopgaverne er, at elever og familie skal samtale om dét, eleverne lærer i fagene i skolen og knytte dét, de lærer, sammen med familiens erfaringer. Det skal bidrage til, at elevernes faglighed styrkes, ligesom deltagelsesmuligheder for både børn og forældre øges.

- Familieopgaver bidrager til, at elevernes faglighed styrkes, fordi de igennem samtaler med deres forældre tilegner sig en større forståelse for det, de er i gang med at lære i skolen. Det hænger sammen med, at eleverne får mulighed for at bruge fag- og skolesproget uden for skolen, ligesom de får mulighed for at lytte til forældrene og deres perspektiver. Når forældrene stiller spørgsmål og inddrager egne erfaringer i samtalerne med deres barn, får barnet samtidig mulighed for at reflektere over det, der foregår i skolen. Det støtter samlet set børnene i at blive så dygtige, som de kan.
- Familieopgaverne bidrager også til, at alle elever deltager mere aktivt i undervisningen. Det skyldes for det første, at alle elever har noget konkret at bidrage med ind i undervisningen, og at alle elever bydes velkomne som fuldgyldige og aktive deltagere i undervisningen. For det

andet giver familieopgaverne eleverne mod på læring. Når eleverne ser deres forældres styrker, og når eleverne oplever, at forældrene anerkendes for dem, de er, får eleverne nemmere ved at udvikle en tro på, at de kan lære. Det smitter positivt af på elevens motivation for deltagelse. Ved at arbejde med familieopgaver inkluderes flere børn således i undervisningen, samtidig med at de bliver dygtigere.

- Endelig bidrager familieopgaverne til, at forældre i højere grad stiller sig nysgerrige på deres barns læring samt deltager i aktiviteter på skolen. Når familieopgaverne er gennemført, er det således nemmere for forældrene efterfølgende at spørge ind til, hvad der videre foregår i undervisningen. Samtidig bliver det nemmere for forældre at møde op på skolen og deltage i såvel faglige som sociale aktiviteter, idet forældrene har noget fælles at tale ud fra og spørge ind til.

For at familieopgaverne bidrager til skolens mål – og således skaber større sammenhæng mellem skole og hjem – er det centralt, at opgaverne udformes på en sådan måde, at alle forældre kan være med. Det er således afgørende, at familieopgaverne retter sig mod hverdags erfaringer, som alle familier har. Familieopgaverne har ikke til hensigt at løse fagfaglige opgaver, som fx regnestykker og grammatik, men giver derimod forældre mulighed for at stille spørgsmål til og samtale med deres barn om det, de lærer i skolen.

Proces

Det konkrete udviklingsarbejde er foretaget af det pædagogiske udvalg på M.C. Holms Skole, som består af 10 udvalgte lærere og pædagoger på tværs af skolens fire årgange. Skolen har længe ønsket at styrke forældresamarbejdet, men har haft vanskeligt ved at fokusere og prioritere i opgaverne. Udviklingsprocessen er derfor indledt med en overordnet brainstorm på, hvilke udfordringer skolen oplever i relation til forældresamarbejdet og hvilke resultater, skolen ønsker at opnå for det fremtidige forældresamarbejde. Med afsæt i den fælles drøftelse af udfordringer og ønsker er der foretaget en prioriteringsøvelse, hvor det pædagogiske udvalg rangordnede de forskellige initiativer og til sidst blev enige om at fokusere på udviklingen og implementeringen af familieopgaver.

Efter prioriteringsøvelsen har det pædagogiske udvalg konkretiseret formålet, indholdet og gennemførelsen af familieopgaverne. Dette har resulteret i et fast koncept for familieopgaver, som hele personalet på M.C. Holms Skole efterfølgende er blevet involveret i. Konkret er dette sket på en workshop, hvor samtlige medarbejdere på M.C. Holms Skole blev introduceret for familieopgaverne, ligesom der igennem gruppearbejde i lærerteams blev taget hul på udviklingen af konkrete familieopgaver. Hvert lærerteam har nu udviklet familieopgaver for hele skoleåret, og familieopgaverne er en del af undervisningen og det generelle forældresamarbejde.

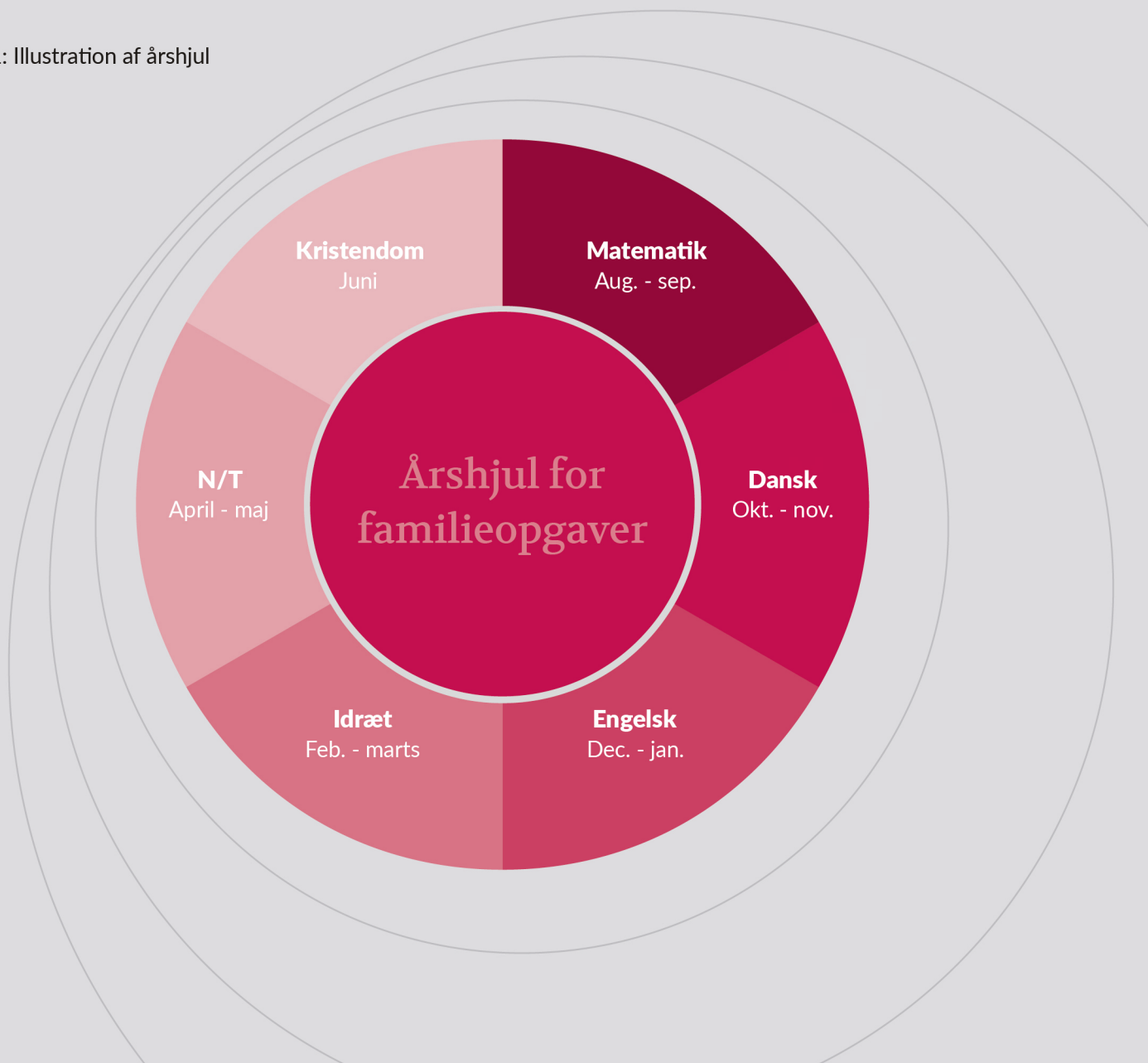
I udviklingen af familieopgaverne har lærerne og pædagogerne anvendt et såkaldt årshjul. Årshjulet bidrager til at strukturere familieopgaverne ved at fordele opgaverne på

de forskellige fag over årets måneder. Familieopgaverne er ikke fagfaglige, men de knytter sig an til forskellige fag, således at en familieopgave i matematik kan handle om at måle forskellige elementer i hjemmet, mens en familieopgave i natur og teknologi kan handle om, hvilke fisk der bliver spist i hjemmet. Ved skoleårets start ved de enkelte lærere – samt familierne – hvilke fag der laves familieopgaver i for den pågældende måned. Hermed sikres det, at alle fag bliver tilgodeset, ligesom familieopgaverne bliver spredt ud over året, og således ikke klumper sig sammen, og virker uoverskuelige for forældrene at gennemføre.

Samtidig støtter årshjulet lærere og pædagoger til i fællesskab at samtale om og reflektere over, hvad der giver mening at inddrage familierne i. Visualiseringen af, hvornår og hvad familierne skal inddrages i, hjælper lærere, pædagoger og familie til at trække tråde fra de enkelte fag og de konkrete aktiviteter til elevernes trivsel, udvikling og læring. Det er lærerne og pædagogernes opgave at planlægge, hvordan og i hvilke opgaver familierne inddrages.

Figur 2-1: Illustration af årshjul

Indhold

Grundtanken med familieopgaverne er, at elever og familie skal samtale om dét, eleverne lærer i fagene i skolen, og knytte dét, de lærer, sammen med familiens erfaringer. Familieopgaverne tilrettelægges, så de lægger op til samtaler og/eller konkrete aktiviteter mellem barn og forældre, hvor der tages højde for individuelle deltagelsesmuligheder. Det er nemlig afgørende, at alle elever og familier har mulighed for at indgå i samtalen. Samtalerne eller aktiviteterne mellem barn og familie behøver ikke at vare mere end fem til ti minutter, da det er vigtigt, at opgaverne fremstår realistiske og overkommelige for familierne at gennemføre.

I udformningen af familieopgaven er det vigtigt, at det pædagogiske personale sikrer en målrettet og inspirerende kommunikation og formidling til forældrene, som giver dem lyst til at bidrage. Det kan ske ved, at eleverne selv udformer samtalerne på deres egne sprog og fx kommunikerer dem til familien via sms, billeder, filmklip på telefonen, digte, plakater m.m. I det følgende fremgår tre konkrete eksempler på familieopgaver, der er udviklet på M.C. Holms Skole.

Familieopgave:

Vi vil i den kommende periode arbejde med billedbøger.

- Medbring din yndlingsbilledbog. Hvorfor er det din bedste billedbog?

- Hvad kan voksne være bange for (nævn tre ting)?

- Hvad kan børn være bange for (nævn tre ting)?

Repetition af bogstaver

I danskundervisningen i 1. klasse skal eleverne repetere bogstaverne i alfabetet, herunder bogstavernes lyde. Til dette formål har lærerteamet udviklet en familieopgave, hvor hver elev får udleveret en lille kasse, hvori der ligger ét bogstav og en beskrivelse af familieopgaven. Eleven får til opgave at gå hjem til sine forældre og i fællesskab med dem finde tre billeder, der kan illustrere det pågældende bogstav. Billeder skal forstås i bred forstand og kan således både være foto, tegninger, udklip fra reklamer m.v. I kassen kan der fx ligge bogstavet L. Her kan børnene eksempelvis medbringe et billede af Legoland eller en tegning af en løve. Der sættes en tidsfrist på opgaven, og når denne er udløbet, skal eleverne returnere kassen med billederne. Herefter skal eleverne fortælle om bogstavet og de tilhørende billeder for resten af klassen. Alle billeder samles og bliver hængt op på væggen sammen med alfabetet.

Billedbøger – Garmanns Gade, Annas himmel og Garmanns hemmelighed

I 2. klasse er der i dansktimerne fokus på billedbøger. I undervisningen er klassen blevet introduceret for tre billedbøger; Garmanns gade, Annas himmel og Garmanns hemmelighed. Som del af familieopgaven skal eleverne gå hjem og finde deres yndlings billedbog frem. Det kan være en bog, som de tidligere har bladet og læst meget i, eller det kan være en bog, som de har gode minder fra. Eleverne skal kunne forklare, hvorfor de har valgt den specifikke bog. Samtidig skal eleverne tale med deres forældre om, hvad man som voksen kan være bange for. Det skal de koble til indholdet af billedbogen Garmanns gade, som de efterfølgende skal læse og tale om i klassen. Eleverne skal selv tænke over og tale med deres forældre om, hvad børn kan være bange for.

Familieopgave i historie

Her er din hjemmeopgave, som du skal løse sammen med din familie. Det er måske ikke alt, du kan finde ud af, men du skal finde ud af så meget som muligt og skrive det ind på bagsiden.

★ Betyder "Hvornår er personen født, tidspunkt og sted?"
† Betyder "hvornår er personen død, tidspunkt og sted?" (hvis personen er levende, skal der selvfølgelig ikke stå noget)
Arbejde betyder "hvad har personen beskæftiget sig mest med i sit liv"

Eksempel:

Navn: Niels Vorup Munkholm
★ 29. juni 1912, Nørhøaa
† 28. november 1988, Hørdum
Arbejde: Landmand

Skal afleveres senest

Oisefar Navn	Oisemor Navn	Oisefar Navn	Oisemor Navn	Oisefar Navn	Oisemor Navn	Oisefar Navn	Oisemor Navn
★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.
Fader Navn	Farmor Navn	Mor Navn		Mor Navn	Mormor Navn		
★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.		
Son Navn	Datter Navn	Mor Navn					
★ † Arb.	★ † Arb.	★ † Arb.					
Mor Navn							
★ † Arb.							

fra. Som en familieopgave i historie skal børnene i samarbejde med deres forældre udfylde et stamtræ. Stamtræet skal indeholde forskellige personer, deres fødselsår, fødselssted og evt. død. Det italesættes overfor eleverne, at det er ok med tomme felter. Stamtræet skal få eleverne til at tænke over, hvad de ønsker at

opnå med deres liv, og hvilken historie de ønsker at skabe. Eleverne får til opgave at præsentere stamtræet for deres klassekammerater, ligesom stamtræet – og fremtidsdrømmene – dokumenteres i en personlig mappe for hver elev, som kan tages frem senere i forbindelse med undervisningen.

Stamtræ og historiens betydning

Når eleverne starter i 3. klasse, introduceres de for faget historie. Her lærer de om historiens betydning, om hvordan de selv er med til at skabe historie hver dag, og hvordan alle mennesker har en historie med sig. En del af ens historie er den familie, man kommer

Familieopgaver skaber sammenhæng mellem skole og hjem

Forældresamarbejdet er særligt effektivt, når det er med til at skabe sammenhæng mellem skole og hjem. En måde at skabe denne sammenhæng på er ved at give børn og forældre konkrete opgaver, som tager udgangspunkt i det børnene er ved at lære i undervisningen og knytte det sammen med de erfaringer, der findes i familien.

Familieopgaverne knytter sig til familiens erfaringer – enten med bogstaver, billedbøger eller stamtræ. Det muliggør, at alle forældre kan være med.

I udformningen af familieopgaverne er det vigtigt at være opmærksom op, at forældre har forskellige forudsætnin-

ger for at støtte deres barns læring i hjemmet. At skabe sammenhæng mellem skole og hjem kræver, at skolen understøtter, at forældrene har de ressourcer, der skal til for at støtte deres barn. I forhold til familieopgaver handler det konkret om at sikre, at alle forældre kan deltage og bidrage. Skolen kan understøtte forældrenes deltagelsesmuligheder ved at sikre, at forældrene har viden om de aktiviteter, de skal lave sammen med børnene – fx konkrete familieopgaver. At give forældrene ressourcer kan også handle om mentale ressourcer i form af at opleve at være tilstrækkelige, både som forældre og som læringsagent, der støtter barnet i en tro på, at barnet kan lære.

Erfaringer og resultater

Skolens overordnede erfaringer med familieopgaverne peger på, at både børn og forældre profiterer af familieopgaverne. For børnene gælder, at familieopgaverne bidrager til øget deltagelse og en styrket faglighed. På forældreniveau bidrager familieopgaverne til en større indsigt i skolens aktiviteter og en større bevidsthed om betydningen af egen rolle i barnets læring. Skolens erfaringer med familieopgaverne er baseret på interviews med ledelse, lærere og pædagoger fra det pædagogiske udvalg samt øvrige lærere og pædagoger på skolen. Erfaringerne med familieopgaverne uddybes nedenfor.

For det første fremhæver det pædagogiske udvalg, at der blandt de øvrige lærere og pædagoger er stor motivation og engagement forbundet med familieopgaverne. Dette har ifølge det pædagogiske udvalg været afgørende for, at familieopgaverne er kommet 'ud at leve', og at der er udviklet relevante og anvendelige familieopgaver. Det øvrige personale udtrykker selv begejstring for familieopgaverne og fremhæver, at de – på trods af ikke at have deltaget i selve udviklingsarbejdet – har kunnet følge med på sidelinjen og således få indblik i udviklingsarbejdet og familieopgaverne. På tværs af lærere og pædagoger på skolen er der således en stor motivation for at arbejde med familieopgaverne, og det fremhæves i forlængelse heraf, at der i de enkelte lærerteams er kamp om at få familieopgaverne på skemaet i deres fag. Lærerne og pædagogernes motivation for familieopgaverne betones som en vigtig forudsætning for, at både børn og forældre får gavn af familieopgaverne.

En anden vigtig forudsætning for familieopgavernes succes er ifølge ledelse og personale, at familieopgaverne er simple og let tilgængelige for familierne. At inddrage forældre i børnenes læring kan være en svær og kompleks opgave, men familieopgaverne bidrager til at gøre samarbejdet enkelt – både for eleverne, men også for forældre og personale. Lærere og pædagoger fremhæver i den

sammenhæng, at familieopgavernes konkrete karakter gør opgaverne mere spiselige for eleverne og forældrene.

Med to vigtige forudsætninger på plads – hhv. motivation blandt personalet og familieopgavernes enkelthed – har familieopgaverne kunne indfri deres overordnede formål, nemlig at skabe øget deltagelse og styrket faglighed blandt eleverne, fx ved at eleverne opnår at mestre et givent emne, og at tiltroen til egne evner øges. Lærere og pædagoger på skolen fremhæver, at familieopgaverne har resulteret i, at alle elever får mulighed for at deltage i undervisningen – også de elever, der typisk er mere tilbageholdende og ikke plejer at deltage. Konkret fortæller personalet, at samtlige elever har lavet familieopgaverne og medbragt dem til undervisningen, hvilket ikke tidligere har været tilfældet med hjemmeopgaver. Lærere og pædagoger tilføjer, at eleverne stolt fortæller om deres samtaler med forældrene, ligesom de med stor begejstring viser de forskellige produkter frem for klassen. Pædagoger og lærere har desuden hæftet sig ved, at børnene er glade for og tilfredse med deres opgaver, ligegyldigt hvilket produkt de fremlægger. I opgaven med repetition af bogstaver i 1. klasse oplever lærere og pædagoger eksempelvis, at eleverne sætter lige stor pris på hhv. avisudklip og håndlavede tegninger.

I forlængelse af ovenstående fortæller personalet, at børnene giver udtryk for at have det sjovt med deres forældre, når de i fællesskab laver familieopgaverne. Det gælder både, når familierne taler om deres stamtræ, og når forældrene fortæller om, hvad de er bange for. Personalet fremhæver derudover, at eleverne foruden en stolthed over opgaverne også udvikler et ejerskab, hvilket gør, at eleverne gerne vil dele deres familieopgaver med resten af klassen. I flere tilfælde har personalet oplevet, at eleverne kommer op før undervisningen og vil fortælle om familieopgaverne, ligesom børnene snakker om opgaverne i frikvarterer og lignende. I den forbindelse understreger det pædagogiske personale vigtigheden af, at opgaverne giver samme forudsætninger for alle børn, således at eleverne får succesoplevelser med opgaverne. Samlet set bidrager familieopgaverne til deltagelsesforudsætninger for alle børn, hvilket er med til at understøtte læring og lige deltagelse for alle.

Det pædagogiske udvalg giver ligeledes udtryk for, at familieopgaverne har en afsmittende effekt på både børn og forældre. Det pædagogiske udvalg fortæller således, at familieopgaverne generelt giver eleverne et større sprog omkring indholdet af undervisningen, fordi eleverne taler med deres forældre om emner relateret til undervisningen

generelt, og dels skaber en øget nysgerrighed og et øget engagement blandt forældrene i børnenes læring. For forældrene gælder især, at de får positive erfaringer med at støtte deres barn, hvormed de udvikler en tiltro til, at de kan gøre en forskel for barnets læring og udvikling.

Endelig fremhæver det pædagogiske personale, at familieopgaverne imødekommer behovet for differentieret samarbejde med forældrene. Familieopgaverne lægger nemlig op til, at familierne kan løse dem på forskellige måder og i varieret omfang. For opgaven vedr. repetition af bogstaver, hvor eleverne medbringer billeder, der symboliserer forskellige bogstaver, er billederne enten klippet, tegnet i hånden af forældre eller barn eller de er taget med en telefon/et kamera, hvorefter billedet er printet ud. Også for opgaven vedr. stamtræ har familierne løst opgaven på forskellige vis. Her er der blandt andet en elev, der har været ude at besøge sin bedsteforældres gravsted, mens en anden elev har medbragt sin oldefars bog til undervisningen og fortalt om denne til resten af eleverne. Familieopgaverne kan således løses på den måde, der passer den enkelte familie bedst, ligesom familieopgaverne kan give anledning til forskellige samtaler og oplevelser forældre og børn imellem.

Familieopgaverne skaber mulighed for differentiering

Hvis alle forældre skal have mulighed for at deltage i samarbejdet, må skoler tage højde for forældrenes forskellighed og tilpasse formen på og indholdet af samarbejdet. I samarbejdet er det desuden nødvendigt at anerkende, at forældrene har forskellige forudsætninger og erfaringer og derfor indgår i samarbejdet på mange forskellige måder.

Igennem familieopgaverne – som relaterer sig til familiens erfaringer – tilbyder skolen en arbejdsform, der skaber deltagelsesmuligheder for alle forældre.

Når forældrenes ressourcer anerkendes af skolen, dannes grundlag for, at de kan understøtte, at deres barn udvikler troen på at lære i skolen. Børn, som kan se deres forældres styrker og oplever, at deres forældre anerkendes for dem, de er, de sprog, de taler og det, de tror og tænker, har nemmere ved at udvikle en positiv selvopfattelse som lærende.

Gode råd

Det pædagogiske personale peger på en række gode råd, som er vigtige at indtænke i planlægningen, gennemførelsen og opfølgningen af familieopgaverne:

- Det er vigtigt at holde familieopgaverne så enkle som muligt, så de fremstår overskuelige for forældrene. Forældrene skal ikke opleve familieopgaverne som en ekstra opgave, men skal opleve, at de får lettere ved at spørge ind til barnets læring, ligesom de skal opleve at få et øget kendskab til indholdet af undervisningen. Det pædagogiske personale anbefaler i den sammenhæng, at familieopgaverne italesættes som værende noget, familierne allerede gør.
- Det giver mening at arbejde med en struktur på familieopgaverne, fx årshjulet. Ifølge det pædagogiske udvalg bidrager årshjulet til mulighed for at koordinere familieopgaverne, således at alle fag tilgodeses, samtidig med at familieopgaverne tænkes på tværs af fagene på en hensigtsmæssig måde.
- Formidlingen og kommunikationen af familieopgaverne er afgørende, hvis de skal blive en succes. Hvis familieopgaverne skal fremstå interessante for forældrene (og for eleverne), skal de formidles på en ny og anderledes måde. Det kan fx være gennem små æsker, videoer eller breve med farver og ikoner.
- Familieopgaverne skal bidrage til en god stund mellem barn og forældre, hvor både barn og forældre lærer og udvikler positive selvbilleder. Det er derfor vigtigt at overveje grundigt, hvilke opgaver der udarbejdes som familieopgaver. Opgaverne bør ikke tage udgangspunkt i faglige kompetencer eller bestemte kulturelle forhold, men bør tage afsæt i de erfaringer, som alle familier har.
- Opsamling på familieopgaverne er afgørende for elevernes motivation. Eleverne skal opleve, at familieopgaverne bliver taget seriøst i skolen, og de skal have mulighed for at fremlægge eller på anden måde arbejde videre med de indsamlede erfaringer. Samtidig skal både elever og forældre opleve familieopgaverne som meningsfulde. Dette kan en god opsamling – og eksempelvis en fernisering – bidrage til.

3. Hvis du vil vide mere

Her kan du finde links til relevante publikationer og hjemmesider, som behandler temaet om forældresamarbejde.

Se med forældrenes øjne (EVA, 2010)

Inspiration til, hvordan man kan få forældrenes perspektiver frem gennem forskellige kvalitative og kvantitative undersøgelsesmetoder. Kan tilgås på www.eva.dk.

Forældresamarbejde om børneperspektiver i læringsmiljøet (KL og BUPL)

Dagtilbudsforvaltninger, pædagogisk personale og ledere i fire daginstitutioner i fem kommuner – Skive, Fredensborg, Vordingborg, Næstved og Gladsaxe – har bidraget med deres gode erfaringer med systematisk forældresamarbejde og/eller involvering af børns perspektiver i læringsmiljøet, dvs. at daginstitutionen som en del af sin praksis har iværksat særlige tiltag, der på et fagligt velreflekteret grundlag involverer børn og forældre for at nå bestemte mål. Kan tilgås på www.eva.dk.

Forældre som ressource (Skole og Forældre, UCC og UCL)

Dette er et projekt gennemført på to skoler i samarbejde med UCL og UCC. I forbindelse med projektet er der oprettet en hjemmeside med beskrivelse af udviklingsforløbet, cases, film og eksempler på undervisningsforløb. Kan tilgås på www.foraeldresomressource.dk.

Styrket samarbejde med nyankomne forældre (Fremfærd Børn, UCC og VIA)

Styrket samarbejde med nyankomne forældre er en materialsamling bestående af artikler, film, redskaber, øvelser og cases. Materialerne er udviklet med det formål at understøtte og styrke dagplejere, pædagoger og læreres refleksioner over metoder og tilgange til forældresamarbejdet med nyankomne forældre. Kan tilgås på www.vpt.dk.

Viden Om Skole-hjem-samarbejde

Et godt skole-hjem-samarbejde understøtter elevernes læring og udvikling. Læs om viden og forskning om skole-hjem-samarbejde, find udviklingsredskaber og andre materialer i dette Viden Om-tema. Kan tilgås på www.emu.dk.

4. Litteraturliste

Nedenfor finder du referencer til eksisterende viden om forældresamarbejde, som er det fælles vidensgrundlag, som skolen i projektet har arbejdet ud fra.

Akselvoll, Maria Ørskov (2016): "Folkeskole, forældre, forskele: Skole-hjem-samarbejde og forældreinvolvering i et forældreperspektiv". Roskilde Universitet.

Amilon, Anna (2015): "Inkluderende Skolemiljøer - Elevernes Roller". SFI - Det Nationale Forskningscenter for Velfærd.

Danmarks Evalueringsinstitut (2016): "Samarbejde mellem forældre og dagsinstitutioner". Danmarks Evalueringsinstitut.

Danmarks Evalueringsinstitut & Undervisningsministeriet (2017): "Skole-hjem-samarbejde Vidensnotat". Danmarks Evalueringsinstitut og Undervisningsministeriet.

Dyssegaard, Camilla & Niels Egelund (2016): "Systematisk kortlægning om forældreinvolvering og forældresamarbejde, der kan fremme læring hos socialt udsatte børn og unge i dag-tilbud og skole". Dansk Clearinghouse - forskningsserien 2016, nr. 29.

Heers, van Klaveren, Groot & Masseren Van den Brink (2011): "Community schools unfolded: a review of the litterature". TIER Working Paper Series.

Heers, van Klaveren, Groot & Masseren Van den Brink (2016): "Community schools: What We Know and What we Need to Know". Review of Educational Research.

Jensen, Line Holst & Mette Wybrandt (2010): "Værktøjskassen Forældredidaktik". Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration.

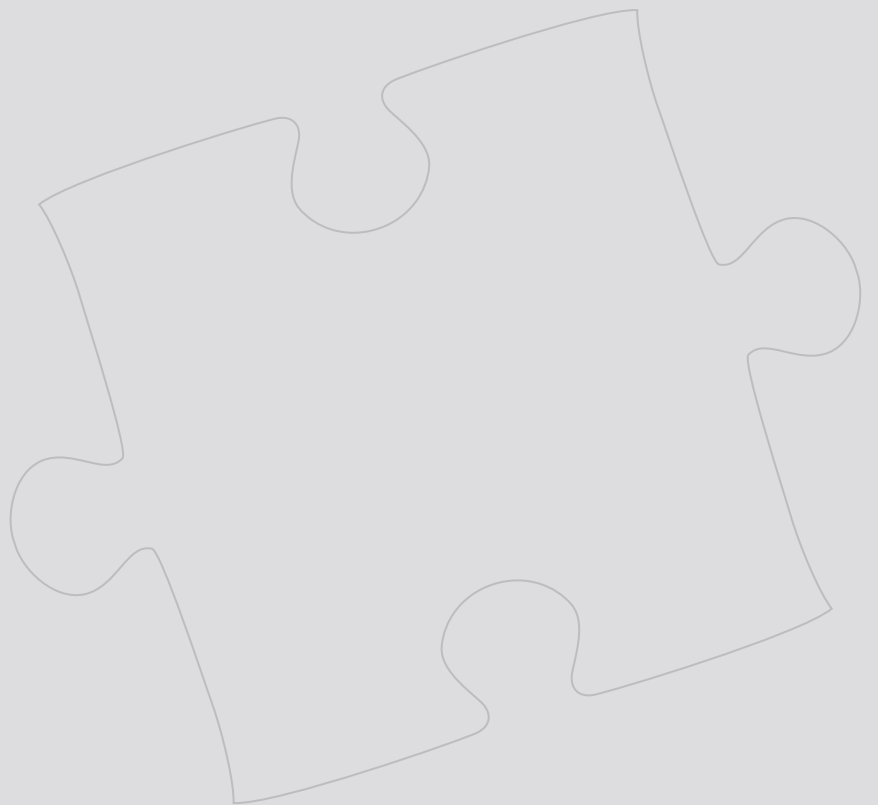
Mitchell, David (2015): "Hvad der virker i inkluderende undervisning - evidensbaserede undervisningstrategier". Dafolo Forlag & David Mitchell.

Navngivet & Eva Silberschmidt Viala: "Guide til bedre skole-hjem-samarbejde med nydanske forældre". Navngivet.

Pedersen, Hanne Søndergaard; Marianne Schøler Kolling & Else Ladekjær (2016): "Inklusion i folkeskolen. Erfaringer fra 16 folkeskoler i fire kommuner". Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.

Rambøll, Metropol og VIA University College (2017): "Spil til refleksion og diskussion af rammer for skolens forældresamarbejde". Undervisningsministeriet.

Rambøll, NCS, UCC og VIA (2017a): "Inspirationskatalog - Et inddragende og differentieret forældresamarbejde om børns trivsel, udvikling og læring i dagtilbud.

**UNDERVISNINGS
MINISTERIET**

Frederiksholms Kanal 26
1220 København K
Tlf. 3392 5000
CVR 29634750